

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
А288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
А288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.
ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025
ISBN 978—966—419—456—0

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ АДВОКАТІВ ВІД ТИСКУ ТА ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

Незалежність адвоката та гарантії його професійної діяльності є невід'ємною складовою його правового статусу. Водночас, у державах по всьому світу непоодинокі випадки неправомірного впливу на адвокатів — з боку органів влади, правоохоронних структур чи приватних осіб тощо. Такі прояви можуть мати форму переслідування, залякування, обмеження професійних прав або дискримінації. Саме через це система міжнародного права напрацювала низку універсальних актів, що закріплюють принцип незалежності адвокатської діяльності та гарантії професійної безпеки адвокатів. Розглянемо декілька прикладів міжнародних документів в цій сфері.

Основні принципи щодо ролі юристів, ухвалені VIII Конгресом ООН із запобігання злочинам і поводження з правопорушниками 1990 р. Цей документ встановлює, що адвокати повинні мати можливість виконувати всі свої професійні обов'язки за обставин, вільних від погроз, перешкод, залякування чи невинуватеного втручання; не піддавалися судовим переслідуванням і судовим, адміністративним, економічним чи іншим санкціям за будь-які дії, вчинені відповідно до визнаних професійних обов'язків, норм і етики, а також погроз такого переслідування і санкцій. У тих випадках, коли виникає загроза безпеки юристів у результаті виконання ними своїх функцій, влада забезпечує їм відповідний захист [1].

Конвенція Ради Європи про захист професії адвоката 2025 р. В ній зазначено, що адвокати повинні мати можливість виконувати свої професійні обов'язки вільно, незалежно та без страху перед фізичними або психологічними нападами (насильство, залякування, переслідування), адміністративними або судовими перешкодами, політичним або суспільним тиском. У разі будь-якого з вищезазначених випадків держава повинна негайно і ефективно їх розслідувати, а винні мають нести кримінальну відповідальність [2].

Намагаючись зміцнити інституційну автономію адвокатури, Рада адвокатських асоціацій і правничих товариств Європи (CCBE) та Міжнародна асоціація адвокатів (IBA) розробили низку стандартів. Такими документами є Міжнародна хартія адвокатури (2021 р.) та Кодекс поведінки європейських адвокатів (1988 р.). Ці документи закріплюють, що держава повинна утримуватися від будь-якої діяльності,

яка може загрожувати незалежності адвоката. Крім того, Рада Європи та Європейський суд з прав людини неодноразово підкреслювали, що ефективна діяльність адвокатури є важливою складовою верховенства права.

Згідно з міжнародною практикою, гарантії незалежності адвоката включають:

1) правовий імунітет за висловлювання, зроблені під час виконання професійних обов'язків;

2) захист від незаконного обшуку, прослуховування або вилучення адвокатських документів;

3) гарантії недоторканості адвокатської таємниці тощо.

Відповідно до вищезазначених документів, існують певні механізми міжнародного захисту адвокатів. До прикладу, адвокати можуть звертатися до міжнародних органів захисту прав людини, таких як Європейський суд з прав людини, Комітет ООН з прав людини та Міжнародна асоціація адвокатів (у випадку тиску, переслідування тощо). Відповідні суб'єкти можуть розглядати справи щодо порушення прав адвокатів на недоторканість, захист професійної діяльності та свободу вираження поглядів. Застосування механізмів міжнародного права передбачає не лише розгляд конкретних скарг, а й формування практики, що стає прикладом для інших держав.

У той саме час, незважаючи на наявність розвиненої системи міжнародних гарантій, їх практична реалізація залишається складною. У багатьох країнах, у тому числі в Україні, спостерігаються випадки тиску на адвокатів, пов'язані з політично чутливими справами або розслідуванням корупційних злочинів. Розслідування таких фактів і притягнення винних до відповідальності все ще є проблемою.

Подальший розвиток системи гарантій адвокатської діяльності повинен базуватися на посиленні ролі адвокатського самоврядування, розширенні міжнародної співпраці, підвищенні стандартів професійної етики та забезпеченні дієвого контролю за дотриманням прав адвокатів. Важливим напрямом є гармонізація національного законодавства з європейськими та міжнародними нормами.

Таким чином, принципи, які лежать в основі міжнародних підходів до захисту адвокатів, забезпечують незалежність, безпеку та професійну свободу адвокатів. Україна, як європейська держава, та держава, що прагне до інтеграції в європейський правовий простір, має дотримуватися міжнародних стандартів.

Список використаної літератури

1. Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН з попередження злочинності від 01.08. 1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_835 (дата звернення: 15.10.25)

2. Конвенція Ради Європи про захист професії адвоката від 12.03.2025 р.
URL: https://vkksu.gov.ua/sites/default/files/konvenciya_pro-zahyst-prav-advokativ_final_1.pdf

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Кравченко Марина Олександрівна**

Левшина Є. Є.

студентка 1-го курсу магістратури
факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ НОРМ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ АДВОКАТА В УКРАЇНІ, США ТА ЄВРОПІ

Професійна етика адвоката відіграє ключову роль у забезпеченні довіри суспільства до правової системи та справедливого здійснення правосуддя. У сучасному світі, коли юридична практика стає дедалі більш глобалізованою та взаємопов'язаною, виникає потреба порівнювати стандарти етичної поведінки адвокатів у різних країнах. Таке порівняння дозволяє не лише виявити спільні принципи, що визначають конфіденційність, незалежність, професійну відповідальність адвокатів, а й зрозуміти специфіку правових культур, соціальних очікувань та історичних традицій кожної країни.

Вивчення етичних норм у різних правових системах є важливим для формування професійної компетентності адвокатів, підвищення рівня професійної культури та запобігання порушенням стандартів поведінки. Порівняльний аналіз дозволяє оцінити, яким чином різні підходи впливають на діяльність юридичних фірм, адвокатських бюро та об'єднань.

Таким чином, актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю узагальнення міжнародного досвіду стосовно етики адвоката, врахування культурних та правових відмінностей і формування усвідомленого підходу до етичної поведінки у сучасному світі.

Професійна етика адвоката визначає стандарти поведінки адвокатів, регламентує їхні взаємини з клієнтами, колегами та суспільством і забезпечує довіру до правосуддя. У різних країнах ці стандарти формуються під впливом правової традиції, історичного розвитку професії та культурних особливостей.

В Україні етичні норми поведінки адвокатів регулюються Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [1] та Правилами

Безчеснюк М. І.

Моделі надання безоплатної правничої допомоги в США та Канаді: можливості імплементації в українську адвокатуру . . . 576

Джигирей В. В.

Розвиток альтернативних способів вирішення спорів в Україні та зарубіжних країнах: окремі питання 581

Димчишин О. В.

Організація адвокатури в Сполучених Штатах Америки 585

Доній А. А.

Набуття статусу адвоката в зарубіжних країнах 589

Завальніцька Д. А.

Гарантії безоплатної правничої допомоги у міжнародному гуманітарному праві 592

Зброцька Я. А.

Міжнародно-правові аспекти цифрової трансформації адвокатської діяльності 596

Касаткін В. В.

Дисциплінарна відповідальність адвоката: досвід України та ФРН 599

Косенюк В. О.

Незалежність адвокатури як критерій євроінтеграційного прогресу України 603

Кузьменко С. В.

Міжнародні стандарти захисту адвокатів від тиску та переслідування 606

Левшина Є. Є.

Порівняльний аналіз норм професійної етики адвоката в Україні, США та Європі 608

Маслякова А. В.

Особливості застосування арбітражу в міжнародному комерційному праві 611

Мідяна В. О.

Міжнародний досвід онлайн-врегулювання правових спорів та перспективи його запровадження в Україні 615